

hi ha res tal: / metge no hi cal», *Spill*, 8178.¹

El que es troba en general no és aquest singular sinó *vímens* (pl.): «plegadices o doblegadices com a *vímens*», «*vímens*: vimen, -nis», JnEsteve (*LiEleg.* 0-9-1 i *DAG.*); «bayart de *vímens* o redortes per aportar lo fem: sirpa stercoraria», «DEL CELLER O BODEGA: *vímens* per cerclar; cerclar la bóta: vico», OPou (*TbPu.*, 83, 19). En una solemnitat compareixen tots «aportant quiscú en les mans --- *vímens* ---», Diet. Mun. de Bna., 21-vi-1627.

Aquest ús tan preponderant del plural *vímens* és el que explica que en català central el mot s'hagi tornat *vímets*, i d'aquí el singular analògic *vímet*: el cas que es repeteix en *còvets* per *COFHINOS*, *ràvets* per *ràvens*, *RAPHĀNOS*, *tàvets* per *tàvens*, *créixets*/*créixens* i fins *màpets*; i pensem que si després apareix també *vímecs* («els escombriayres --- una esombra de *bímachs*, un feixot de garbons emmanegats --- mira't com aplega fulles», Pons Mass., *Auca*, 303, i *vimeguera* infra) és secundari de *vímets* com *présteç* < *préstet*, *géspec* < *géspeç*; si en aquells mots la forma en -t sovint no ha arribat a predominar potser és perquè ací hi ajudaria la dissimilació de nasals *m-n* > *m-d*.

Modernament hi ha moltes variants, de les quals *AlcM* es plau a donar llarga llista, que en gran part deu ser comprovada o certa, en part errònia (és obvi i absolutament fals que ningú digui *bím* a Bna., i increïble *bímán* amb *b-* i *-n* a Reus etc.), que documentarem millor, i que en general són fàcils d'explicar; es pot sospitar que la forma *blímet* que vaig recollir a Esterri de Cardós (1934) i *brímens* recollit a Tor (1932) i per *AlcM* a Cinctortes, *vímen* o *vímet* a Rialb (*AlcM*), *brimenera* al Pont de Montanyana (BDC xxiii, 52) es deguin a dissimilacions en *vimenera* > *vimelera*/*vimerera*, seguides de metàtesi i síncope: **verimera*, *veli-* > *brimera*, *blim-*.

La forma en -t no sols és la de Bna. i la vasta majoria del cat. or., sinó que sorgeix fins lluny al NO.: *bímet* a Vilaller (1957), *blímet* Cardós (1934), *vímet* a Rialb de Noguera. Ja li donen la preferència els diccs. Belv., Lab., *DOrt.*, *DAG.* i *DFA.*, i la que usaren EmVilanova, JoCarner i ja Verdagner: «el cavaller totes plegades prenen / --- / hont frissosa una góndola l'espera, com lo cisne de gebre dins son bany: / axí en son breç de *vímets* y ridorta, / sens adonar-se'n son angèlic nin, / una amorosa mare lo transporta, / en plàcit sòn mentras està dormint», *Canigó* III, 9a. I no hi ha cap raó perquè no sigui la que es generalitzi en la llengua comuna.

Vímens resta molt estès en cat. occid. (Caretà), i no sols és el que vaig sentir a tota la Vall Ferrera (1932-33) i a molts altres llocs del Pallars (Farrera etc.), sinó també a l'Ebre (*vímens* Flix, 1935). El plural en *véns* en aquest mot s'ha mantingut bé en el P. Val., i per tant és natural que a base d'aquest plural s'hi hagin creat singulars analògics en -n: *vímen* és la forma que preferia Escrig (1851), la que usa EnrValor en obres seves i la que posaven Valor i Giner en la llista d'acotacions marginals al *DFA.* (1950-5); en part hi ha hagut alteracions per dilació nasal (com en el cast. *mim-*

bre): *mimin* a Polinyà de Xúquer (*AlcM*, s. v.), *mím-bens* a Alboraià (BDLC XII, 298). *Vime* (tractament normal de *VÍMEN*, com *terme*, *home*, *verme*) no sols en JRoig sinó que és la forma del Busa-N. («*vime*, qualsevol verga: vimen»), seguit pels *DTO.* i Lacav. i és encara la que sento en algun punt de Ribagorça, fins i tot estesa al plural *bímás*, Cercuran (1965).

D'aquí parteix la forma de les Illes (mallorquina i balear en general) *vímá*, on certament es pronuncia així; en donar a entendre (tàcticament) que aquest *vime* sigui masculí (com ho fa *AlcM*), no dóna un fet cert, car ja el *DFgra.* feia constar que era *vima* femení («mimbres»). I sembla haver-hi malentès quan se li dóna a aquesta forma el sentit de «tanyada de la part baixa d'un arbre» (*AlcM*), puix que afegeix la reserva «arbre o planta»; i precisa que és 'tendra' i 'prima', ço que contradiu 'tanyada' i confirma 'vímet'; de fet el *DAG.* corrobora que és *vima* a Mallorca, citant-ho des de la *Selva de Consonants* del S. XVIII.

En fi, una forma *vim*, que podria ser conservació d'un tractament originari (a la manera de *nom*, *llum*, *crim*, *aram*, *-am*, *-im*, *-um*) ja apareix (*vim* i *vims*) en el *Torc.* d'Aversó, en els *Romaràtges* de Treps; i el banyolí-perpinyanenc Miq. Agustí (1617) la usava concurrentment amb *vímens*. Avui és la forma de l'Emp.: «una cistella de *bíms*» Boadella, 1939, «la gambina es fa de *bíms*» Colera (1958); i la crec bastant estesa cap al Ross. i Garrotxa. *Guímet* (Segarra, *AlcM*) forma alterada per contaminació de noms de planta tals com *guinda* o *guixa*, i del verb *guimbar* 'saltironar'.

També en els parlars d'Oc coexisteixen *VÍMEN* i la forma abreujada oc. ant. *vim* i *vima*, Aran *bime* (Canejan), aran. central *bíma*, alt-aran. *bím* (JCor., *Parl. V. Ar.*, s. v.), Comenge *bime* «osier», «playon pour la vigne» (amb *bimoué* «couvrir d'osier», *bimouasso* «souche d'osier», *bimouaire* «vannier», Dupleich, *St. Gaudens*); Gers *bimou* i *bimoué*, *bimouasso* (Cenac; Durrieux II, 29); *bimi* en el Bearn (Lespy) i a Banh. de Big. (*Mél. Chabaneau*, 73)

Com a apèndix em referiré als curiosos descendents romànics de *VITEX*, -*ICIS*, nom d'altra planta que es creu d'igual tronc ling., i que hom sol identificar amb una altra espècie del gènere *salix* o amb l'*agnus castus*, i que no figurant en llatí més que en textos en prosa (Plini, Vitruvi) no consta que no tingués *ī*, però seria í judicant per les formes romàniques: it. *vétrice* 'vímet' [S. XIV] («*salix viminalis*») (amb una -r- afegida potser pel fet que el *vetro* 'vidre' es prepara amb fornall d'arbustos entre els quals no manquen salicíniens), trentí *vedes*, marsellès *vese*, prov. *vege* (recordem que -ge es pronuncia *dʒə* rodanes, i que -tze i -tge s'hi neutralitzen: *douge* *DUODECIM* etc.), que el *TdF* defineix com «osier, osier commun» (afegint-hi altres variants dialectals).

A part del que en diuen Meyer-Lübke (*Wiener St.* xvi, 321, i *REW*, 9387), Pieri i Ang. Prati, noto que el mot ja es documenta en un text occità antic, la *Cirurgia de Basilea* (potser ja S. XIII, o bé posterior, però medieval) com a nom d'una planta silvestre, amb la qual, més vinagre i calaminta, es fa una decocció les